

Nr 247.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om
ändrad lydelse av 2 kap. 3 § och 4 kap. 3 § rättegångs-
balken; given Stöckholms slott den 6 november 1952.*

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill
Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att an-
taga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 2 kap. 3 § och 4 kap.
3 § rättegångsbalken.

GUSTAF ADOLF

Herman Zetterberg.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse av 2 kap. 3 § och 4 kap. 3 § rättegångsbalken.**

Härigenom förordnas, att 2 kap. 3 § och 4 kap. 3 § rättegångsbalken¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Gällande lydelse.)**(Föreslagen lydelse.)***2 KAP.****3 §.**

I hovrätt skola finnas president, en eller flera lagmän samt hovrättsråd och assessorer. De skola vara lagfarna.

Hovrätt skall vara delad i två eller flera avdelningar. Avdelning skall bestå av presidenten eller en lagman såsom ordförande, minst två hovrättsråd, av dem en vice ordförande, samt en eller flera assessorer.

Vid hovrätt — — — — — bestämda tider.

I hovrätt skola finnas president, en eller flera lagmän samt hovrättsråd. De skola vara lagfarna.

Hovrätt skall vara delad i två eller flera avdelningar. Avdelning skall bestå av presidenten eller en lagman såsom ordförande samt minst tre hovrättsråd, av dem en vice ordförande.

4 KAP.**3 §.**

Assessor i hovrätt och tingsdomare utnämns eller förordnas av Konungen.

Om tillsättning — — — — — bestämmelser av Konungen.

Tingsdomare utnämnes eller förordnas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1953.

Även efter lagens ikraftträdande är av Konungen dessförinnan utnämnd assessor i hovrätt ledamot i denna och må avdelning av hovrätt bestå av presidenten eller en lagman samt minst två hovrättsråd ävensom en eller flera sådana assessorer.

¹ Senaste lydelse av 2 kap. 3 §, se SFS 1947:616.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet å Stockholms slott den 23 oktober 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för civildepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, fråga om *hovrättsavdelnings sammansättning* samt anför därvid följande.

I 2 kap. 3 § rättegångsbalken återfinns de grundläggande bestämmelserna om hovrätts organisation. Sålunda stadgas, att i hovrätt skall finnas president, en eller flera lagmän samt hovrättsråd och assessorer. Vidare föreskrives, att hovrätt skall vara delad i två eller flera avdelningar samt att avdelning skall bestå av presidenten eller en lagman såsom ordförande, minst två hovrättsråd, av dem en vice ordförande, samt en eller flera assessorer. I avslutning härtill torde böra nämnas, att i 4 § samma kapitel föreskrives, att hovrätt är domför med fyra ledamöter.

I 4 kap. rättegångsbalken har upptagits bestämmelser bl. a. om formen för tillsättandet av vissa befattningar vid domstolarna. Sålunda stadgas i 2 §, att bl. a. president och lagman i hovrätt samt hovrättsråd skall utnämnas av Kungl. Maj:t. Om assessor i hovrätt heter det i 3 §, att han utnämnes eller förordnas av Kungl. Maj:t.

Närmare föreskrifter om hovrätts organisation har meddelats i arbetsordning den 19 december 1947 för rikets hovrätter.

Angående tillkomsten av de nu återgivna stadgandena i rättegångsbalken torde böra nämnas följande. I det förslag till rättegångsbalk, som genom proposition nr 5 förelades 1942 års riksdag, stadgades, att i hovrätt skulle finnas president samt hovrättsråd och assessorer, att avdelning skulle bestå av minst fyra hovrättsråd, av dem en ordförande och en vice ordförande, samt en eller flera assessorer ävensom att assessor i hovrätt skulle förordnas av Kungl. Maj:t.

Första särskilda utskottet, som behandlade propositionen, hemställde, att förevarande bestämmelser skulle givas det innehållet att i hovrätt skulle finnas president samt hovrättsråd och assessorer, att avdelning skulle bestå

av minst tre hovrättsråd, av dem en ordförande och en vice ordförande, samt en eller flera assessorer ävensom att assessor i hovrätt skulle utnämnas eller förordnas av Kungl. Maj:t. Till stöd för den förordade jämkningen anförde utskottet i huvudsak, att möjlighet borde lämnas öppen att vid lönestaternas fastställande bestämma en annan fördelning av antalet ledamöter å avdelningarna mellan hovrättsråd och assessorer än den Kungl. Maj:ts förslag innebure. Det kunde tänkas nödvändigt att begränsa hela antalet ledamöter å någon avdelning till fyra. Vidare syntes det utskottet vara av vikt att någon eller några ledamotsplatser å varje avdelning reserverades för assessorer. En konsekvens härav syntes vara att ordinarie assessorsbefattningar skulle kunna inrättas i hovrätterna. Utskottets hemställan bifölls av riksdagen och i rättegångsbalken fick sålunda förevarande bestämmelser den lydelse utskottet föreslagit.

Gällande lydelse erhöll lagrummen år 1947, då avdelningsordförandena fick ställning såsom lagmän och samtidigt minimiantalet hovrättsråd per avdelning nedsattes till två.

I överensstämmelse med vad som stadgas i rättegångsbalken har i gällande personalförteckningar för hovrätterna upptagits — förutom presidenter och lagmän — hovrättsråd till ett antal svarande mot tre eller i några fall två per avdelning samt ordinarie assessorer till ett antal motsvarande en per avdelning. Antalet ordinarie ledamöter per avdelning utgör följaktligen i regel fem men i några fall endast fyra.

Härutöver har medel anvisats för ett visst antal ledamöter utöver de ordinarie. Fördelningen mellan hovrätterna av dessa extra ledamöter har skett så, att vissa avdelningar likväl består av endast fyra ledamöter.

I personalförteckningarna har vidare upptagits ett antal extra ordinarie assessorsbefattningar. De extra ordinarie assessorerna är avsedda — utom för vissa uppgifter utom hovrätten — för tjänstgöring såsom extra ledamöter i hovrätten eller såsom vikarier på ordinarie ledamotsbefattningar.

Departementschefen.

Ordföranden å en hovrättsavdelning intager med hänsyn till sina uppgifter en ställning som skiljer sig från övriga ordinarie ledamöters och med hänsyn härtill framstår det som naturligt att han har en särskild tjänsteställning. För övriga ordinarie ledamöter är däremot arbetsuppgifterna desamma och de motiverar alltså ej en uppdelning av dessa ledamöter i skilda kategorier. De löne- och befordringsmässiga skäl som 1942 anfördes till stöd för gällande uppdelning av nämnda ledamöter i två grupper, hovrättsråd och assessor, synes i nuvarande läge ha i väsentlig mån förlorat i styrka. Därvid vill jag särskilt peka på den ändring i inbördes ställning mellan hovrättsråd, revisionssekreterare och assessor i hovrätt, som genomförts under senare år. Det förslag till ändringar i hovrätternas personalförteckningar, som 1949 års tjänsteförteckningskommitté nyligen framlagt och som enligt denna dag på hemställan av chefen för civildepartementet fattat beslut kommer att underställas riksdagens prövning, innebär också, att samtliga nuvarande

ordinarie assessorsbefattningar skall ersättas med samma antal hovrättsråds-
ämbeten.

Med hänsyn till vad nu anförts och då i rättegångsbalken ej torde böra meddelas bestämmelser om andra ledamöter än de ordinarie, får jag förorda, att 2 kap. 3 § måtte ändras så att däri kommer att stadgas, att i hovrätt skall finnas president, en eller flera lagmän samt hovrättsråd ävensom att avdelning skall bestå av presidenten eller en lagman såsom ordförande samt minst tre hovrättsråd, av dem en vice ordförande. Som följd härav bör tydligen bestämmelsen i 4 kap. 3 § rättegångsbalken om formen för assessors tillsättande utgå.

I anslutning härtill vill jag endast framhålla, att frågan om sättet för uppehållande av vakant hovrättsrådsämbete eller tjänstledigt hovrättsråds ämbete liksom hittills bör regleras i administrativ ordning. Till denna art av bestämmelser blir att hänföra bl. a. de regler som gäller beträffande extra ordinarie assessorer. Ytterligare torde böra anmärkas, att förstärkning av hovrätt med extra ledamot principiellt blir att betrakta såsom inrättande av ett extra hovrättsrådsämbete, vilket uppehålls av den extra ledamoten.

De förordade lagändringarna torde böra träda i kraft den 1 januari 1953. Uppmärksamhet ur övergångssynpunkt påkallas med hänsyn till de före lagens ikraftträdande utnämnda ordinarie assessorerna. Visserligen är avsikten att i de personalförteckningar, som skall gälla från och med den 1 januari 1953, skall upptagas så stort antal hovrättsrådsämbeten, som kräves enligt rättegångsbalken i dess nu föreslagna lydelse, oavsett huruvida då ännu i hovrätterna finns anställda ordinarie assessorer. Sådan ordinarie assessor bör emellertid i denna sin egenskap vara ledamot i hovrätt och kunna tjänstgöra på avdelning även efter den 1 januari 1953. Detta torde påkalla en särskild övergångsbestämmelse. Jag vill förorda en regel av det innehållet, att även efter lagens ikraftträdande av Kungl. Maj:ts dessförinnan utnämnd assessor i hovrätt är ledamot i denna och att avdelning av hovrätt efter ikraftträdandet må bestå av presidenten eller en lagman samt minst två hovrättsråd ävensom en eller flera sådana assessorer.

I enlighet med vad i det föregående förordats har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag om ändrad lydelse av 2 kap. 3 § och 4 kap. 3 § rättegångsbalken*.

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över lagförslaget, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av detta protokoll.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Axel Nilsson.

¹ Bilagan, som är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållit i Kungl. Maj:ts lagråd den 3 november 1952.

Närvarande:

justitieråden NISSEN,
HELLQUIST,
KARLGREN,
regeringsrådet ECKERBERG.

Enligt lagrådet den 31 oktober 1952 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet den 23 oktober 1952, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändrad lydelse av 2 kap. 3 § och 4 kap. 3 § rättegångsbalken*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsassessorn Otto Petrén.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Olle Lundberg.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 november 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Efter gemensam beredning med chefen för civildepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, lagrådets den 3 november 1952 avgivna utlåtande över det den 23 oktober 1952 till lagrådet remitterade förslaget till *lag om ändrad lydelse av 2 kap. 3 § och 4 kap. 3 § rättegångsbalken* samt hemställer att lagförslaget, som av lagrådet lämnats utan erinran, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Harriet Stangenberg.
